

A'
 TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL,

Nro 21.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
 14-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi Környüállások.

A' *Piave* vize meljékénn a' *Velentzei*
 földönn Vitézeink által újra lett vissz-
 nyomattatásáról az ellenségnek, tegnap ér-
 kezett *Bétsbe* a' hír. Érkezett azon nagy
 Hadi Törvénszékről is, melyet *Károly Fő*
Hertzeg tartott *Tirolisbann* a' maga előlü-

lése alatt. Ezenn Törvénytörés előtt 27 Stabális Tisztekre (Obersterekre, Oberstlieutenántokra, és Májorokra) bizonyosodott rájuk, hogy a' 15 dik Januáriusi szerentsétlen verekedésben, nem telyesítették tartozott kötelességjeket: minekokáért protzeszszus indíttatik ellenek, mely, a' Fő-Hadi-Tanátshoz is által fog *Béts*be küldödni meg-visgálás végett.

„Angyal vagy e', vagy ember, vagy pokolbéli Lélek? — *így szölliítja meg Bonapartét a' Quotidienne Írója* — Felelj: Örvendeni kell e' vagy sírni a' te nyereségeidenn? — *Károly Fő-Hertzeg* most a' Kormányozója Olasz Országban a' (Ts. K.) Seregnek. — Ezen Századnak két legnagyobb Vezérjei állanak ki ugyan azon egy hartz' mezejére. Melyik leszsz Hektor; melyik Ákhilles? várja a' Világ. Mennyi vérnek kell még omlani!“

Bonaparte szemessége se' tartóztathatta viszsz az Olasz-Orzági Fr. Kaszsziriusokat és Kommisszariusokat, a' tsalárdkodástól, kikről így írt *Bonaparte* Febr. 3 dikán a' Direktorokhoz: „Szörnyenn fognak Kegyelmetek Polgár Direktorok! boszszankodni: midön látándják, minémü szemtelenséggel lopják némeljek a' Republikát. Parantsolatot adtam ki, hogy fogattassék el Polgár *Legros* a' Kaszszá'

Gondviselője, és Hadi Kommisszárius *Le-queue*. Meg-kértem *Faypoult* Polgárt (a' Finánts-Ministert), hogy fogattassa el Genévábann *Paillaud* és *Paragaldo* Polgárokat. A' míg én hadakoztam, 's távol voltam *Mediolánumtól*: az alatt *Flachat* Polgár oda ment, el vivénn a' Seregtől 5 vagy 6 milliót, 's minket a' leg-nagyobb aggodásban hagyott. “

Rómából nem érkeztek vólt még Mártz. 11 dik napjáig egyéb Officiális Tudósítások, hanem tsak a' melyeket közlött az nap, a' *Bétsi Udvari Újság*, úgymint: hogy Febr. 10-dikénn érkezett oda a' hír, *Anconának* a' Fr. ák által lett el foglaltatásáról, 's a' Római Katonáknak, kik ott és a' tájon vóltak, magok meg-adásáról, és hogy egy Fr. Tsapat, *Toskánából Perugia* felé indúlt. Minthogy *Colli* Generális is jelentette, hogy Ő, a' keze alá adott fegyveres erővel ellent nem állhat az ellenségnek, és hogy *Mdntua* által adódott a' Fr. áknak; Státus-gyűlés tartott Mártz. 10-dik éjtfzakájánn, a' melyben minden Cárdinálisok jelen vóltak 's el végeztetett. 1.) Hogy Ő Szentsége *Rómából* eltávozzék, 's vagy *Terracinába*, vagy *Beneventóba* menjen. (*Terracina* Városa, Nápoly-Ország' szélénn fekszik; *Beneventó* pedig, melynek egynehány mérttföldre terjed ki a' Kerülete, benn a' Nápolyi földönn:

mindazáltal a' Római Udvar' tulajdona.) —
 2.) Hogy telyes hatalom adattassék *Colli*
 Generálisnak, nyóltz napi Fegyvernyúgvás
 kötésre, és a' Békességalkuba való belé
 kezdésre. 3.) Egy Kurír küldődjék *Floren-*
tziába, ki által kérni kell az ott tartózkodó
 Római Követjét a' Spanyol Udvarnak *Aza-*
ra Urát, hogy térne vissza Rómába. —
 A' Zálogosító-házakból, és a' közönséges
 kaszfákból, bátorságos helyre szállítódott
 a' kints.

A' *Lorettói* Templomból szerentsés-
 senn el szállított kintsek' nagy betsét mon-
 dás nélkül is képzelheti kiki: de inkább
 meg-ítélheti még is, midőn, egy szemmel
 látott Tanúnak hiteles Előadásából olvas-
 sa: hogy a' Templom közepén, az úgy ne-
 vezetett *Santa Casabann* (Szent Hajlékban),
 mely t. i. a' B. Sz. Mária Háza volt Ná-
 zárethben, éjjel nappal húsz arany- és
 gyémántokkal ki rakott lámpások égtek. A'
 Poharakonn és egyéb szent edényeken kí-
 vül nevezetes tárgyak voltak kivált e' kö-
 vetkezendők: Egy nagy arany tsillag,
 mely, 35 nagy gyöngyökkel, 6 gyémánt-
 darabokkal, tíz rubintokkal, és 16 topá-
 zókkal volt ki rakva: a' tsillag' közepénn
 szemléltetett egy szív formájú nagy sma-
 ragd, mely ismét tíz rubintokkal, és 9
 nagy gyémántokkal volt körül vétetve.
 Ezen különös drágaságot Néhai 3-dik *Hen-*

rik Frantzia Király' Felesége *Louise* (*Ludovika*) ajándékozta vólt, 1588-dik eszten-dőben a' *Lorettói* Máriának. Továbbá: egy kalapra való ékesség, mely 224 gyémánt darabokból vagyon öfzsze-fzörkeztetve; a' *Havrei* Kikötőhely, ezüstből; a' 14-dik *Lajos* kiseddkori Képe pedig, aranyból egész tömötséggel ki-formálva. 's a' t.

Nem tudta vólt még Febr. 22-dikénn a' *Quotidienne* Írója *Páris*bann, hogy a' *Lorettói* Kintsnek leg-nagyobb részéhez nem juthatott *Bonaparte*. Ezen nem-tudás nagy igazságnak fel-fedezésére szolgálta-tott alkalmatosságot. „Hová lesznek — *úgymond* — ezek a' gyémántok, ezek az edények, 's ezek a' drágaságok? Oda: a' hová lettek minden poharak, keresztek, gyertyatartók, monstrántziák, 's egyéb arany- és ezüst-edények, melyek, egy részről ékesítették *Templomainkat*, más részről pedig valóságos és oly bőv *Kintses-Kamarát* formáltak a' mi *Templomaink* szolgálainak kezeikben, melyből nem egyszer meritettek Királyjaink nagy segedelmeket szorúlt állapotjokban. Minden el enyészett a' Státus' haszna nélkül; füstbe ment minden a' mi *Revolutzionistáinknak* lán-galó kezeikből. “

A' *Római* Udvar' részéről, *Cárdinális Mattei*, *Prelátus Galeppi*, *Hertzég Braschi*

és Markéze *Massimi*; a' Fr. Respublika' részéről pedig *Bonaparte*, és a' Rómában volt Fr. Ágens *Cacault*, egy Kötésnek írták magokat alája, Febr. 19-dikénn a' *Tolentinói* táborban.

Több rendbéli Spanyol Tudósítások írják, hogy Hertzeg *Alcudiára* sokan neheztellnek azért, hogy a' Római Udvarnak hathatóssann pártját nem fogta a' Fr. ákkal való Békességkötésben.

A' Moguntzia-meljéki sántzok körül való munkálódás félbe-fzakasztódott az újabb Tudósítások szerént: hanem egyéb óltalom-készületek erősenn tétetnek *Moguntziában*; minémüek: a' hibás ágyúknak meg-jobbítása; 's a' munitziós és eleséges magazinomoknak töltése. Febr. közepénél még elébb el kezdték szállítgatni oda ebben az esztendőbenn is a' puskaport 's mindennémü eleséget, ámbár az előtt is már nagy bőséggel volt ott mind egyik mind másik. — A' ki-költözött *Moguntziaiak*, részszerént a' Nemesek is szállonganak vízfza lassann lassann, el hagyott Hazájokba.

A' Rajna-balmeljékei Pruszfusz Birto-
kokbann meg nem akarták eleinten engedni a' Frantziák, hogy a' Lakosok, megvonhassák harangjaikat a' Pruszfusz Király meg-halálozott Fiának *Lajos* Hertzegnek

utolsó tiszteletére: de a' Királynak igen hathatós kívánságára, későbbben megengedték.

*Düsseldorf*ről úgy írkáltak egy időtől fogva némely Újságok, mintha az is belől fogna esni, a' Pruszszus Király és ennek Társsai által vonandó neutrális-líneáján. Ezt az állítást, egyáltaljábann fundamentom nélkül valónak mondotta lenni a' Batáviai Nemzeti-gyűlés' Deputátziója egy Jelentésében, melyet e' végett közlött vala a' Gyűléssel Febr. 24-dik napján.

Moró Frantzia Vezér, el járván a' Számberi és Mózai, *vagy a' mint már most neveztetik*, a' Centrális Sereg' fekvését, mindenütt gazdagabbaknak találta a' Fr. Generálisok' afztalaikat, mint sem Republikánus Generálisokhoz illenének, 's nem is jó szemekkel nézte azokat.

Brüsszelből Febr. 23-dikán: — „Tegnap 7 Frantziák ítéltettek itt halálra, 's mindjárt agyon is lövettettek.“

„A' mely faluk szép szerént nem akarnak szolgálni a' reájok ki vetett hadi adóval: kéntelenek erőltetve is telyesíteni ezen kedvetlen hazafiúi kötelességet.“

„A' Kormányfzék' Tagjai, együtt a' több Tisztviselőkkel, addig panaszlottak a' Direktóriumnál *Salm* Generális ellen, míg

ki nem piszkálták végre ezen Nem-jakobinus Embert az ide való Komendáns-ságból. “

A' Fr. Törvényhozó Gyűlés' Öregbik Tanátstsának *Charlier* nevű Tagja, agyon lötte magát Febr. 24-dikénn.

Londonból Február. 19-dikénn: —
„*Maidstone* nevezetű Fregátunk, jó terhű 3 Spanyol hajókat kapott el, mostanság, a' melyek között kettő, *San Philippe* és *San Jago*, Déli-Ámerikának *Rio la Plata* nevű Tartományából indult; a' 3-dik pedig *Cuba* Szigetének *Havannai* Kikötő helyéből. Az el fogott hajók között egy egy, húsz ezer font sterlingre (kétszáz ezer forintra) betsültetik. *Lively* nevezetű Fregátunk is hasonló gazdag terhű Spanyol hajót vett el nem messze *Cádiz*től. *Santa Natolia* a' neve, 's Déli-Ámerikából szállított *Indigót* és Spanyol Dollárokat.“

„*Fox* Úr előülése alatt az úgy nevezett *Whig Klubban*, nagy Gyűlést tartott Febr. 14-dikénn, a' Minitériommal ellenkező Felekezet, 's *Fox* és *Erskine* Urak, igen tüzes Beszédeket tartottak az Ország mostani környülállásairól, és a' Ministerekéről.“

„Az úgy nevezett *Levelező-Társaság* is *Kerülő-Leveleket* kezdett újra küldözni

széljel az Országba, 's igyekezik több több Követöket nyerni magának."

„A' Skótziai partok' védelmezésére rendeltetett *Duncan* Admirális el bútszozott már az Udvariól. Státus-Secretárius *Lord Portland* írt Skótziaába minden Magistrátusoknak, azt tud kozvann tőlök: mennyi Katonaságot fogadhat bé minden Város a' maga kebelébe? "

Elegyes Tudósítások.

A' *Turini* Özfzeesküvésnek Fejei közül Egy, maga nyilatkoztatta ki azt, mi nekutánna sokat sokat küszködött volna a' maga *Lelke-esméretével*. Mintegy kétfáz özfze-esküdttek el fogattattak, 3 annyinál is többenn meg-szöktek. Vakmerő tzéljok a' vóit, hogy az egész Királyi Famíliát egyszerre meg-lepjék, valamely bátorságos helybe bé-zárják, és Respublikává kiáltsák ki az Országot.

Berlinben Febr. 28-dikánn reggel egy egészséges Hertzeget szült az Arausiói Hertzezség Örökösének a' Néhai Hollandus Helytartó' Fiának a' Felesége, a' ki Leánya a' Pruszfziai Királynak.

Konstántzinápolyból Jan. 25 dikénn: „Frantzia Követ *Aubert Dubayet*, vala már a' Tsászárnál is audientziánn, mely-

nek alkalmatosságával a' Katonái fegyver nélkül mentek előtte. Azt a' kívánságát meg-nyerte *Dubayet*, hogy az audientziás szoba előtt valóban, nem Ő várta, az előbbi szokás szerént, a' Nagy Vezért, hanem Ez Őtet; valamint továbbá meg-nyerte azt is, hogy ne két *Capigi-Bachi* (Szerálj Fő-Örzői) által vezetésék bé abba a' Szálába, melybenn, trónusról nézett alá a' Nagy-Úr; hanem a' mi eddig nem vólt szokásbann, 30 Jantsárok kísérték bé Őtet, kik annakutánna, fél karikába állottak két felől melléje, 's ily formában maradtak az audientzia alatt."

„A' Tsáfzár, a' Nagy - Vezér, és a' Kapután Basa előtt, remekeltette a' Frantzia Követ Febr. 23-dikánn, azon Lovaspattantyúsokat, kiket magával vitt Konstantzinápolyba. Remekjeik tetszettek a' Nagy-Úrnak; de azonközben némely Török Ministerek kereken meg-mondották a' Fr. Követnek, hogy Ők nem hiszik, hogy a' Lovaspattantyúsok, alkalmatosok vólnának a' Török Ármádiához. — Számos Fr. Tisztek állottak vala el a' Porta' szolgálatjába az előbbeni Fr. Követ *Verniac'* idejébenn: most Azok közzül is elbotsátott egy részt a' Porta, mivel a' mint mondja, nem telik ki ez idő szerént tőle, hogy annyi idegeneket fizessen."

„A' Porta' Néhai Tolmátsza *Murusi*, nem soká világíta *Cyprus* Szigetében, a' hová számkivettetett. Erőszakos halálának következő környüállásait beszélik a' *Cyprusi* Tudósítások: Tsendessenn heveréftt vala a' szobájában, a' midön egyfzerre valamely zörgést hallott, melynek végire akarván jární, fel kelt, 's az ajtó felé indúlt, de még minekelötte az ajtóhoz ért vólna: bé-rohantak reá 4 állortzás Személyek, 's agyon szúrdálták, kiknek hogy parantsolatjok vólt, ezt tselekedni: onnan ki lehet hozni: mivel a' házbéli sok drágaságokból semmit el nem vittek. *Murusinál* a' Törökök között, senki nagyobb ditséröje nem vólt a' Franztia Revolútziónak. “

„*Persianak* törvénytelen Fejedelme, örömet szeretne véget vetni az Oroszokkal való hadakozásnak, 's nints egyéb kívánsága, hanem hogy az ő saját válaftása szerént, hagyattassék meg nála egy Tartomány, a' melyben lehessen Nékie, 80 esztendőkre terjedtt életének hátra lévö napjait Fejedelmi fövel eltölteni. “

Orosz - Birodalombéli Tudósítások: *Pétersburgban* is támadt egy újmódi Fr. Apostol, ki az odavaló Újság' 10-dik Februáriusi Darabjának ki-fejezése szerént, közönségessen szabadságot prédikált: de

már az említett napon, által is volt adat-
tatva a' polgári Criminális Törvénytör-
nek. A' míg el nem fogattatott: katonás-
kodott Al-Hadnagy fövel. A' neve *Fedosejew*. — *Suwarow*ról egynehány rend-
béli Levelek írják, hogy nyugodalomra
kéredzett és botsáttatott is a' Tsászártól.
El kéredzése' okául azt említik, hogy
a' Tsászár meg-öfztotta más Generálisok-
kal, azon száz ezer Embernek fő kórmá-
nyozását, melyel Néhai 2-dik Katalintól
tiszteltetett volt Ő meg, minekutánna el
foglalta Lengyel-Országot. Más kedvet-
lenség is érte az Őreg *Suwarow*ot: mert
meg-feddődött a' Tsászár' nevében azért,
hogy magános dolgokban küldözte imide
amoda a' Katonákat. Hasonló meg-fedde-
tésben része volt Generállieutenánt Hertzeg
Apraxinnak is, a' ki maga dolgaiban egy
Altisztet küldött el Kurírul. Az Al-tiszt is
vétkesnek ítéltetett, hogy egy ily Követ-
séget magára vállalt: és büntetésül Közem-
berségre degradáltatott. — Katonai gya-
korlásokat tartat a' Tsászár 1-ső Áprilistől
fogva 15 dik Májusig az egész Birodalma-
béli Katonasággal, de hogy mind a' fegy-
veres Nép' egészsége kímellődjék, mind
a' szüktelen költség el távoztatódjék: nem
lesznek táborok mint ennekelőtte: hanem
tsupán ott, a' hol elégséges quártély nin-
tsen. A' Generálisok parantsólatot vettek,

hogy haladék nélkül a' magok Reg. jeik-
 hez induljanak, 's mind indulásokról mind
 a' Reg. hez lctt éreésekről tudósítsák a' Tsá-
 zárt. A' *Preobraszenski* Gárda - Reg. jé-
 ből 444 Altisztek lettek Zászlótartókká
 szerte-széljel az Ármádiánál. A' *Semenow*
 Gárda-Reg. jéből 21 Altisztek polgári szol-
 gálatokra kéredzettek, 's el is botsáttattak
 mint Gubernium-Secretáriussai. — A'
Moscaui Koronázás' Innepe után, mely
 mintegy 3 hétig tart, egy útat akar tenni
Pál Tsászár a' maga roppant Birodalmá-
 nak belsőbb részeibe, és ennekutánna is
 szándékozik minden esztendőekben egy egy
 útat tenni a' Birodalomnak más meg más
 részeibe. — A' Frantzia Kiköltöztek köz-
 zül, a' kik jól viselik magokat, jól is ve-
 zik hasznát. *Lambe t* Úr egy Lovas Re-
 gement' Tulajdonossa *Nárva* Városában,
 a' hol tartozik lakni. Egy szép jószágot
 is kapott és számos Taksásokat. *Chapel-
 lis* Úr, Brigadérossá, és egy Hajó' Kór-
 mányozójává tett. Fr. Királyi Gen. Má-
 jor *Choiseul Gouffier* Tsászári Belső-
 Tanácsossá neveztetett. — Szárdíniai Követ-
 ség-Tanátsosa *Bossy* Úr, a' Szárdíniai Kö-
 vetségnek vala itt mostanság Helytartója
 valami olyas levelezést kezdett itt folytat-
 ni, melyért innen ki-adódott néki az út
 szép móddal. — *Pétersburg*ban minden
 Klúbok bé-zárattak, 's bé-petsételtettek.

— A' Posták' tökélebesítése eránt, még Jan. 30-dikánn adott ki a' Tsászár, egy hafznos Rendelést, melyben a' többek között jelentetik, hogy a' Pétersburgból kelendő posta-pafzszusok nem lesznek helyesek egyébaránt, hanemha a' Korona' örököse' neve fog lenni alájok írva azoknak. Regulául tétetik: hogy a' posta-állások (státziók), hűsz, vagy leg-felyebb harmintz Wersteknél (Orosz mértföldeknél, melylyek közzül, mintegy hét, teszen egy Német-mérföldet) távolabb ne legyenek egymástól 's a' t.

A' nem régiben meg-halálozott Özvegy Baváriai Választó-Hertzezné, arra kérte utólsó órájábann a' Választó-Hertzeget, hogy a' mely penziókkal Ő segítette az Ügyefogyottakat; segítse ő utánna a' Vál. Hertzeg is, ki ezen kérésnek telyesítésére ajánlotta is magát.

Magyar - Ország.

Pestenn Mártz. 6-dikánn is 700 Rekruták szállítódtak az Olasz-Országi Ármádiához; más nap pedig, a' *Sztáray* 3-dik Bat. jához tartozó 4 száz Legények a' Rajnaihoz.

Péterváradról Febr. 29-dikénn: — „Az itt feküdt Jellachich Reg. béli gyalog Katonaság, 3 Szakaszokban szállítódék el

innét, forsponos szekerekenn az Olasz-Országai Sereghez. Már most a' Várba a' Pétervárad határőrző Reg. nek egy része állott bé szolgálatot tenni.“

„A' napokbann *Újvidéken* két Haramiákat fogtak el, minden vérontás nélkül. Hírt vévén t. i. a' Magistrátus felőlök, hogy a' Város' szélinn tartózkodnának egy Istállóban; azonnal oly rendeléseket tett, melyek szerént a' két Bunyikok, midőn éppen tsendes álomba vóltak merülve, hirtelen meg-lepettettek, 's még tsak egy motztzonást se' tehettek magok védelmére. Hofzszű éles török kések; sok puska-por 's golyóbis, és különbkülönbféle puskák találtattak nálok. Az egyik azt vallja magáról, hogy Ő az ellenség előtt álló Szerviai Szabad Seregből szökött el.“

Pestről Mártz. 10-dikénn: — „A' *Nagy-Szombati* Káptalan Bibliothekájáról örömmel értjük, hogy ezentúl nyitva fog az tartatni Mindenek' hasznára.“

Béts.

A' Real-Akadémiának szinte 30 ez-tendős Direktorát, nagy tudományú és tekintetű *Wolf* Urat, hirtelen meg-fosztá közhasznú életétől, mely 61 ez-tendőkre terjedt, e' folyó Mártziusnak 6-dik napján, egy gutta-ütés, a' mely hurútból származott. Hideg tetemeit a' Reál-Akadémiabeli Tanuló-Iffjak vitték ki vállaikon a' Temető-

helybe, kiket több Tanuló-társsaik is mindnyájan követtek gyász-ruhában.

* * * * *

Tudósítás.

Wéber Simon Péternél, Pozsoni Typographusnál ki-jöttek ily tzímű Könyvek:

Gróf Gvadányi József. A' Világnak közönséges Históriája. Harmadik Kötet. 48 xr. Ennek a' Munkának első Kötetje i forint 12 xr. Második Kötetje i forint.

A' Falusi Notáriusnak Elmélkedései, betegsége, halála, testamentoma. 36 xr.

A' Falusi Notáriusnak Budára való utazása. 24 xr.

Ünalmas órákban, vagy is téli hószfú estvéken való idő-töltés. 30 xr

Rontó Páinak és Gróf Benyovszky Móritznak életek. 1 forint.

M. T. Cicerónak az Emberek' Tifztéről és kötelességeiről, a' maga fiához írt három Könyvei. 36 xr.

Gati István, Természet' Históriája. 30 xr.

Imádságos Könyv, mely a' Keresztynén ember mindennemű állapotjához, és a' Magyar Anyaszentegyház szokásihoz alkalmaztatott, író-papirosból 30 xr. nyomtató papirosból 20 xr.

Báró Szind, a' lovak orvoslásáról. 36 xr.